

BAVNEN

Meddelelser fra Lokalhistorisk forening for Aaby Sogn
23. årgang 2010
”Bavnen”

Meddelelser fra Lokalhistorisk forening for Aaby

Sogn

23. årgang 2010

ISSN 0906-0227

Udgivet med støtte af:
Aabybro afdelingerne af:
Spar Nord
Nørresundby Bank,
Danske Bank og Nordea
Sparekassen Vendsyssel

Dagsorden for ordinær generalforsamling i Aabybro hallens selskabslokale, den 18. marts 2010 kl. 19.30

Valg af dirigent

- 1) Beretning
- 2) Regnskab
- 3) Indkomne forslag
- 4) Valg til bestyrelse
Villads Villadsen
Jens Grøn
Helge Mortensen
- 5) Valg af suppleanter
- 6) Valg af to revisorer
- 7) Kontingent
- 8) Eventuelt

Efter generalforsamlingen: Barndom og ungdom i Ålborg i 1950 og 60'erne ved Svend Andersen, Åbybro

Forsidebillede udlånt af Ani Søndergaard: Johannesbjerg, huset som erstattede den oprindelige jordhule. Det blev påbegyndt i 1878.

Foreningens formål er:

At fremme og styrke den almene interesse for Aaby sogns historie samt drive et arkiv.

At indsamle, registrere og bevare arkivalier, billeder og lydoptagelse, trykt materiale og andre data med tilknytning til Aaby sogn, dens borgere, foreninger, virksomheder og institutioner i fortid og nutid. At stille det indsamlede materiale til rådighed for offentligheden efter gældende regler for tilgængelighed.

Så før du smider dine gamle ting i papirkurven såsom: Foto, arkivalier, det vil sige dåbsattester, ejendoms papirer, regnskaber, dagbøger, protokoller, kærestebreve (de kan båndlægges) eller andre former for papirer, tonebånd, videobånd m.v. så lad arkivet få dem til sortering. Herved kan mange værdifulde oplysninger gemmes for eftertiden.

Åbningstid: Mandag kl. 15.00 – 18.00

Elmevej 2 i kælderen

Kontingent kan indbetales i åbningstiden
eller på vedlagte girokort på posthuset eller via netbank

Se vores billedmateriale hjemme på din computer

Sådan gør man: Tast www.jammerbugt-historie.dk

Så kommer du ind på forsiden som vist på side 4. til venstre står de enkelte foreningers navne, her vælger du Aabybro, hvis du vil se det materiale, som vi allerede har lagt på nettet

Når du kommer ind på vores arkiv, vælger du fanebladet med online-arkiv.

Her er et søgefelt, hvor du kan skrive, hvad du søger, og næste felt åbner du med den lille pil til højre og vælger billeder

Skriver man "skole" eller Pedersen i søgefeltet, og vælger billeder, så finder den alle de billeder frem det søgte ord står skrevet i teksten

Skovenge Skole

Af: *Ingrid Helverskov Jensen*

Jeg er blevet bedt om at skrive om Skovenge skoles opståen. Det er jeg ikke gammel nok til, men her er lidt af, hvad jeg har fået fortalt.

Det var muremester Jens Pedersen, der syntes, vi også skulle have en skole på Skovengen, så han begyndte lidt undervisning i en storestue på en gård. Han kunne kun undervise om vinteren. Om sommeren skulle han jo passe sin murervirksomhed.

I 1890-1892 blev skolen bygget, og så var der stor uenighed om, hvem der skulle være lærer. Nogle syntes Pedersen skulle fortsætte, det var dog ham, der havde skolen. Andre mente, at nu da de havde fået en skole, så ville de også have en rigtig lærer og ikke en murer!! Pedersen fik lov til at fortsætte.

Fra venstre: Hesten "Fip", Lars Degn, Hanne Degn og lærer Jens Pedersen

Man kan ikke nævne Pedersen uden at nævne "Fip". Fip var hans hest. Om sommeren blev de store drenge sendt ud og slå græsset på grøftkanterne. Når det var blevet til hør, blev de sendt ud for at bjerge det til Fips vinterforråd. Det var til stor glæde for drengene, de så slap for at blive hørt i lektier.

Jeg kan endnu se for mig de gamle skovengboere tale om Fip, så var der sol i deres øjne. Så vidt jeg ved, er der kun én af Pedersens gamle elever i live. Hun er 96 år, men rimelig klar, men hun bor i Fredericia.

I min barndom gik vi jo også i skole om lørdagen. Lille klasse to dage om vinteren, fire dage om sommeren, store klasse omvendt. Der var kun et klasseværelse og en lærer nemlig min far Marinus Larsen, som tog over i 1925.

Der var 5 mands borde med faste bænke og krybber under bordene til at ligge skoletaskerne i. Børnene kom i træsko – i skolens gang var en træskorække med mange rum, hvert barn havde sit eget rum, og med i skoletasken havde de ”futskoene”. Vi begyndte skoledagen med en morgensang, så rejste alle sig og læreren bad fadervor, hvorefter vi sang endnu en sang før undervisningen begyndte. Vi havde ikke så mange fag, som skolerne har i dag, men vi havde en masse udenadslære- såsom danmarkshistorie, bibelhistorie, salmevers, katekismus, osv. Jeg hadede alt det terperi, så jeg forstår godt drengenes glæde, når de i stedet skulle tage sig af ”Fip”.

Inden sommerferien var vi hvert år på udflugt til Blokhus. Der blev sat en dato, og var vejret fint, så skulle min far hejse flaget. På den måde kunne folk se, om vi skulle af sted, dengang havde folk jo ikke telefoner. Var der optræk til uvejr, skulle flaget ikke hejses, men ve min far, hvis flaget ikke blev hejst - til Blokhus ville Skovengboerne – uanset vind og vejr.

Turen foregik i jumpere, kun min far havde bil. Jeg kan endnu huske hvordan der blev der vinket og råbt hurra, hver gang vi kørte forbi en jumbe. Humøret var i top.

Når de kom til Blokhus blev hestene opstaldet i Strandingskroens udhuse. Belæsset med tæpper, madkasser og badetøj m.m. gik folk ned og fandt hver sin ”gryde”, hvor der var læ. Nogle havde primus med sig, andre kedel og kaffekande, der skulle laves kaffe til maden. Var vejret ikke til udendørs kaffebrygning, rykkede man ind i Strandings-

kroens lade, kaffe skulle der til. Skovengboerne havde ry for at have en vis humor. På sådan en dag blev der bestemt ikke sparet på den.

Næste mærkedag for Skovengen var Aaby marked. Så vidt jeg husker, var det anden torsdag i september, så holdt alle skoler i sognet fri hele dagen, alle skulle til marked.

Årets allerstørste dag var Juletræs festen. Den blev altid holdt 4. juledag. Så samledes alle, både store og små i skolen. I forvejen havde et hold forældre af vores nærmeste venner, været hos os en aften, ca. 14. dage før jul, og lavet pynt til træet, konfekt og andre godter til kurvene. Hvert barn skulle have en kurv og om eftermiddagen kom et par mødre og hjalp med at pynte træet og fylde kurvene.

Klokken 19 var alle ankommet, og så blev træet tændt. Børnene gik om træet, mens vi sang julesalmer. Det største øjeblik for drengene var nok, når de fik lov til at plyndre træet og slæbe det ud. En forælder havde sin harmonika med og spillede til alle de julesange, som min far ledede. Lige fra Tornerose, Enebærbusken med flere.

Hver familie havde kage med, og nu kom børnene i hold ind i stuen, hvor der var dækket et langt bord, og fik kakao og kager. Så snart et hold var færdige tog nogle forældre kopperne ud og vaskede dem op, så de kunne komme ind på bordet til næste hold. Når børnene havde spist, kom turen til forældrene. De fik også kaffe holdvis. Efter kaffen gik vi tilbage til skolestuen, hvor vi så på børnenes leg indtil kl. 24.00. Så rejste alle sig op, og stående sang vi ”Altid frejdig når du går”. Så var festen forbi.

Men nu var al fernissen også slidt af vore gulve, så resten af vores jul gik med at skure og fernisere.

Så kom krigen. Ingen store forsamlinger sagde tyskerne, de satte en stopper for løjerne.

Lars Olesen, Johannesbjerg, fortæller om gården og sit liv!

Af: Ole Samsøe

Sammendrag af et interview mellem Gunnar Mølgaard og
Lars Olesen, Johannesbjerg i 1978.

Den første beboer på Johannesbjerg var Lars Olesens bedstefars broder, Johannes Olesen. De boede i en jordhule, der var gravet ud i kanten af Bjerget. Mindst 2 af hans børn er født der. Hvor den lå vides ikke. Det var i perioden 1870 til 1878.

Derefter begyndte man at bygge. I to etager med kohus nederst og beboelse ovenpå. Efter nogle år blev laden på Engelandshus revet ned. Den blev flyttet til Johannesbjerg, hvor den stod til omkring 1933.

184	Johannes Olesen	M	41
185	Marianne Olesen	Fr.	34
186	Adolf Albert Olesen	M	15
187	Karl Frederik Olesen	M	10
188	Karie Olesen	Fr.	8
189	Rosine Olesen	Fr.	6
190	Johannes Olesen	M	3
191	Johanne Olesen	M	1

Fra folketællingen 1890 kan vi se at Mariane og Johannes har 6 børn

I oktober eller november 1911 overtog Lars Olesens far, Otto Olesen, Johannesbjerg. Otto blev gift den 26. marts 1912 med Anine Andersen. Lars blev født d. 19. august 1912. Otto Olesen var til sin død mosefoged. Det vil sige, at han havde opsyn med mosen, hvor han holdt udgik efter krybskytter, så efter tørvevisninger osv.

Tillægsliste for de Personer, der er midlertidig fraværende.								
Stedets Betegnelse.	Personernes Navn.	Alder i Aarene (M. Mændene K) Manden (M.)	Fødselsdag og Fødselsaar.	Særlige Bemærkninger. Særlig om Særlig eller fast (S), Særlig (S), Særlig (S), Særlig (S) (S)	Særlige Bemærkninger. Særlig om Særlig eller fast (S), Særlig (S), Særlig (S), Særlig (S) (S)	Erhverv.	Midlertidigt Opholdssted.	Anmærkninger.
Johannesbjerg	Otto Olesen	42	22/10/1833		G. Husfader	Landbrug	Løgstøv	Indkaldt
Old. Bjer.	Mads Christian Bjer	41	4/10/1838		G. Husfader	Landbrug	Rønborg	Indkaldt
Hobens Havn	Lars Christian Larsen	41	19/06/1838		G. Husfader	Landbrug	Fredensborg	Indkaldt

Folketællingen fra 1916 viser at Otto er indkaldt og opholder sig i Løgstøv

Lars Olesens far blev indkaldt under 1. Verdenskrig. Det foregik på den måde, at sognefogeden kom med besked om, at faderen skulle tage det første tog fra Ålborg til Viborg, hvor han skulle møde. Men først skulle han have samlet det udstyr, han havde med hjem. Ligesom han skulle have skaffet afløsning til sin mælketur. Faderen var indkaldt to gange. Når han var væk, var moderen alene med børnene og gården. Så kom der besked fra Birkelse Godskontor, at hun skulle have 3 kroner om ugen, fordi manden var indkaldt. De har nok følt en forpligtigelse over for deres fæstere eller forpagtere.

Men de var ikke de eneste, der hjalp. For at overleve, var det næsten en betingelse, at man havde rugbrød. Det kunne godt være vanskeligt for en enlig kvinde at få sået rug. Men pludselig en dag holdt Peter Nielsen, Skovengård, med to spand heste, to karle, redskaber og en tønne rug. Så blev der sået rug. Det var vist ikke det eneste sted, Peter Nielsen hjalp med en slant rug.

Skolevejen var lang – skolen lå på Skovengene. Der var en skolesti fra gården til Bjerget. Derfra gik det over markerne til skolen. En gang Lars var kommet ca. halvvejs mellem Johannesbjerg og Bjerget opdagede han noget, han synes var en bjørn. Så vendte han om og kom ikke i skole den dag. Bjørnen var dog kun et stort gulvtæppe konen på Bjerget Margrethe havde hængt ud på hækken.

Opdyrkingen af jorden begyndte omkring 1921. Jorden, der hørte til gården, var tørvemose. Efterhånden som tørvejorden blev gravet af, blev den opdyrket. Hestene blev spændt for ploven, og ”sværen” blev pløjet op. Det hændte, at ”sværen” var så stærk, at ploven gik ovenud af den. Så blev Lars sat op på plovens aksel, lige bag hestene, for at holde ploven nede. Nogle steder var der for meget tørvejord. Det blev så om sommeren samlet i nogle stakke og brændt af. Asken blev spredt og pløjer ned. Der var jo en smule gødning i det. Udbyttet var ringe ikke mere end 2 – 3 fold. Det der ikke blev gødet med aske blev pløjet og harvet en enkelt gang, det fik tilført noget mergel og lidt kunstgødning. Så blev det tilsået.

Da Lars Olesens far overtog stedet, var der fire køer og en hest.

For at få en ekstra indtægt så gravede man tørv om sommeren, og moderen holdt fjerkræ, mest gæs, der gik ude og passede sig selv. Omkring november kom de ind i fedestalden, og her fik de alt det, de kunne æde. Den sidste torvedag før jul var de slagtet, og faderen drog til torvs med 10 til 20 stykker. Prisen var god – bedre end prisen på flæsk. Dunene blev naturligvis samlet sammen til at fylde i dynerne.

Om vinteren var gården mange gange lukket inde af sne – eller markvejen var ufremkommelig på grund af mudder. Når foråret kom, kom godsforvalteren fra Birkelse kørende med kusk og et par flotte heste. Han skulle sammen med Lars Poulsen og alle de, der skulle have tørveskær, trække lod om fordelingen. Der blev skrevet sedler på, hvor meget de skulle have og hvor. Bagefter skulle de ind og have kaffe. Imens sad kusken ude i køkkenet og ventede. Da Lars Olesen overtog gården i 1954 var der endnu en 3 – 4 stykker, der gravede tørv. Det sidste læs tørv blev kørt derfra i 1959.

I Lars Olesens barndom var der ingen træer kun lyng. Man kunne ikke se noget på den anden side mosen. I dag kan man, når man kommer fra Åby, se lysene i Sulsted, Tylstrup og Brønderslev. Så mosen er sunket meget, og den synker stadigvæk.

I 1932/33 var Lars Olesen på Åby Højskole. Forstander Poulsen havde skaffet en officerskammerat på Sjælland en karl fra Nordjylland. Nu havde han så en officerskammerat, der også ville have en nordjysk karl. Det blev Lars Olesen, der først var en sommer i nærheden af Frederikssund, derefter kom han til ”Vestergård” i udkanten af Glostrup. Her var han i 3 år.

Det var her, han traf Yrsa, der blev inviteret med hjem til julen 1935. Hendes første indtryk var, at her ville hun aldrig ud at bo. Bare vejen der ud var jo næsten ufremkommelig.

Fra venstre: Jens, Karen, Johannes, Lars. Forrest: Anine og Sofie
Billedet er fra Anines 80 års fødselsdag., og udlånt af Ani Søndergaard

Selv om det holdt hårdt, så flyttede de alligevel ind i 1954. Der var hverken indlagt vand eller elektricitet, og selv om Yrsa var vant til kakkelovn og petroleumslamper, klarede hun sig kun igennem, fordi hun havde sin svigermor til at hjælpe sig.

Da Otto Olesen, Lars Olesens far, døde i 1954 skulle Lars Olesen overtage gården. Det gik ikke helt smertefrit, Lars Olesen kunne ikke købe den af Birkelse gods. Men det kunne hans moder, der havde forkøbsret. Da der endelig kom gang i handelen, så var nogle af de første papirer i sagen forsvundet, så den handel tog ca. tre år.

Der hørte ca. 45 tønder land til gården. Af dem var kun de 8 tønder land drænet. Så Lars Olesen gik i gang med at få resten drænet, stykke for stykke for ikke at få det hele på en gang. Noget af det var mose, men det blev også drænet, bearbejdet og tilsået. Det første år skulle jorden først ryddes for kampesten, så han kom sent i gang med at så. Trods det og andre besværligheder høstede de det første år 20 fold. Så der var penge til overs, efter de havde betalt kunstgødning og andet ved købmanden.

Herefter gik det slag i slag med jordforbedring og investering i maskiner. Lige som vejforholdene er blevet forbedret, og der er indlagt vand, lys, varme og toilet.

Lars Olesen var en varm tilhænger af EF og sagde, at hvis vi kom ind i EF, så måtte de have telefon. Da resultatet kom, var han i marken, men Yrsa hørte det i radioen og cyklede hen og bestilte en telefon.

Den 27. august 1976 vækkede Yrsa Lars Olesen af middagsluren, fordi hun kunne se røg ude i mosen. Da de gik ud for at se, hvad det var, vendte vinden pludselig, og de måtte gå tilbage på grund af røgen. Da de kom tilbage til gården, hjalp Lars en vognmand med at få læsset noget korn. Da det var læsset, var der kommet flere til, og Yrsa var gået hen til "Fyrs" (Ove Skeels) hytte. Der gik de andre også hen og fik reddet indboet.

Der kom også seks mand fra det lokale brandvæsen og en falckredder med branddaskere. Men de kunne ikke stille noget op mod flammerne, der fik fat i den plantage, der lå tæt ved gården. I løbet af eftermiddagen fik Lars og Yrsa reddet deres indbo. Om natten kunne de ikke være på gården for røgen.

I løbet af eftermiddagen kom Falck med slukningskøretøjer vandvogne mv., og der blev lagt skum rundt om gården.

I de tre uger, der gik, inden branden var slukket, bredte den sig snart i en retning, snart i en anden, afhængig af vinden. Ligesom den kunne blusse op igen, hvis der ikke var ordentlig efterslukket. Der blev kørt uanede mængder af vand derud. For at få slukket ilden ordentligt skulle der sættes tryk på, så vandet kunne presses ned i mosejorden og nå evt. "ildlommer" under overfladen.

Der gik ikke ild i Lars og Yrsa Olesens gård, men det var tæt på. Tre nætter kunne de ikke sove på gården for røg. Alt løsøre som dyner, tøj og møbler måtte leveres til rensning og tapetet var ødelagt.

Det er ingen tvivl om, at denne oplevelse har været voldsom for både Lars og Yrsa.

Om opvarmning i Aaby kirke fra kakkelovn til fjernvarmeradiatorer – en varmehistorie Af: Viggo Baum

Kakkelovn:

Den 15. juni 1885 vedtog provstesyndet følgende om Aaby kirke:

I kirken bliver i henhold til lov af 7. juni 1873 stk. 4 at anbringe en kakkelovn, som anbringes i søndre siden af den murbue som skiller Tårnrummet fra Skibet. Skorstenen opføres langs Tårnets østre side på indre side af tårnet og gennem Tagrygningen af Tårnet, den bør være af små ?? Skorstene og forsynes med 3. Rensedøre

Det var unægtelig en skelsættende beslutning i kirkens historie. Fra den blev bygget ca. 1150 havde der ikke været opvarmning..

Når vi en frostsøndag fra vore lune huse kører i en lun bil til kirken med det dejlige varmeanlæg, der blev installeret i 2008, fatter vi ikke, hvordan de har kunnet holde til at sidde i en kirke med frostgrader. Ganske vist var de ikke varmenarkomaner som vi, de havde ikke den varme i husene, som vi har, og de var helt anderledes varmt klædt på med meget og tykt tøj nogle måske endda med køreposer – men alligevel.

Kirkens protokoller viser, at der har været holdt gudstjenester og endog barnedåb.

Den i synet omtalte lov sagde, at hvis halvdelen af husstandene i sognet ville forpligte sig til i fem år at betale bidrag til brændsel og indfyring, så skulle kirketiende-ejeren være forpligtet til at anskaffe en kakkelovn og lade en skorsten opføre.

I 1885 var der fire mænd i Aaby sogn, der tog initiativ til at bringe loven i anvendelse ved at tage ud med tegningslister. Gårdejer Jens Bendtsen Pedersen i Hoven og gårdmand Hans Gundersen i Haugård tog sig af det nuværende Aaby sogn, mens gårdejer Jeppe Nielsen, Kjølvring og Carl Johansen, Vedsted sørgede for det, der nu er Vedsted sogn, der jo dengang var en del af til Aaby sogn.

Tegningslisterne og de til sagen hørende skrivelser er bevaret på Landsarkivet i Viborg og kan have stor interesse for slægtsforskere. De kan af listerne måske få en lille brik i oplysningerne om deres forfædre, om de har bidraget og med hvad. De kopier jeg har, vil blive overdraget Lokalhistorisk samling.

I Aaby sogn var der 79 bidragydere, der i alt tegnede sig for 52 kr. og 35 øre, mens der i Vedsted var 95 bidragydere, der tegnede sig for 67 kr. og 55 øre. Altså i alt 119 kr. og 55 øre. De to dele af sognet var dengang omtrent lige store, men måske kan Vedsteds forspring forklares med den grundtvigske vækkelse, der dengang gik hen over Vedsted og overhovedet den udvikling netop den del af Aaby sogn var i. 20 år senere indsamlede man i Vedsted ca. 5000 kr. til opførelse af Vedsted kirke

Beløbenes størrelse var stort set således: Gårdejere 1 kr., husmænd og håndværkere 35 øre enkelte dog på 50 øre og nogle få kun 25.øre. Det største bidrag kom fra Rævkærgård med 5 kr. At stamhuset Birke-kelse ikke bidrog, er naturligt nok, da det som kirketieendeejer jo skulle bære kakkellovn og skorsten. Derimod kan det undre, at Præstegården ikke var blandt bidragyderne. Det synes dog at have været pastor Heilman, der førte pennen, da de tre initiativtagere den 25. april kunne sende ansøgning til provsten. Efter at provsten den 15.maj hos sognerådet havde sikret sig at antallet af bidragydere var det i loven krævede, kunne han foretage den i indledningen citerede for Aaby kirke så vigtige synsudsættelse. Så formodentlig allerede vinteren 1885 – 86 kunne kirkegængerne glæde sig over varme i kirke.

Sod i hvælvingen

Nu sker det jo at kakkellovne ryger, og sådan var det også i Aaby kirke. Hvælvingen over kakkellovnen blev tilsodet. Provster kan jo være så kloge på det, de ikke har forstand på, så han tilrådede, at man kom snedkerlim i kalken, hvilket medførte, at kalken dryssede fra den hvælving, når der blev ringet. Først da pudset ved istandsættelsen i 1980 blev udskiftet helt ind til stenene, blev den skade afhjulpet.

Tiderne skifter, i dag er kun skorstenen inde i tårnet tilbage, som et minde om kirkens første varmeværk

Kaliofære

Efter at kirken i 1926 var overgået til selveje, og dens forhold blev varetaget af menighedsrådet, fandt man kakkelovnsvarmen utilfredsstillende. Der var i mellemtiden kommet et nyt varmeapparat frem – en kaliofære. Det var en stor liggende, indmuret kakkelovn. I mange kirker fjernede man de øverste bænke i nordsiden for at give plads til en sådan indretning f.eks. i Biersted og på Gjøøl. Men i Aaby kirke var man bedre stillet. Her var der et gravkammer under sideskibet .

I sine optegnelser fortæller tidligere graver Peder Justesen, om hvordan gravkammeret allerede i år 1900, var blevet ryddet. 30 riskurvfulde ben blev båret ud og begravet i Birkelses vestre gravsted (optegnelserne ”De ledige timer” som findes i Lokalhistorisk samling). Oplysningerne om kirken var trykt i Bavn i 1993. Nu blev gravkammeret gjort dybere, og efter der var blevet etableret en udvendig trappe ved sideskibets nordvæg, kunne kaliofæren opstilles i gravkammeret og gennem en skakt, kunne varmen stige op i kirken. Da skakten kun var dækket med hønstråd, steg sammen med varmen også støv og undertiden røg op. Peder Justesen kom til at tilbringe mange timer dernede i gravkælderen i vinternætterne.

Langt op i tiden (jeg ved ikke hvor længe) var det sådan, at ved kirkelige handlinger, så skulle de pågældende selv sørge for brændsel. Jeg husker, at Elly Justesen forarget har talt om, at folk kom med en sæk dårlige tørv og troede, at de kunne varme kirken op.

Oliefyr

I begyndelsen af tresserne slog oliefyrene igennem og menighedsrådet anbragte et sådant i den gamle kaliofære. Da fyrets kapacitet viste sig at være for ringe og olien til gengæld billig vedtog man, at kirken skulle være varmet op hele tiden. Det medførte store udtørringsskader på det gamle træværk, der jo aldrig før havde været varmet rigtig op. Der kom revner i nogle af bænkegavlene. Billederne i prædikestolen sad løse (en gang mens jeg prædikede, da faldt det yderste,

heldigvis ind i prædikestolen og ned ad trappen, hvortil jeg udbrød: ”Det var godt, det ikke var mig”). Værst var det med albertavlen, som fik en ret stor revne ned midt igennem, heldigvis i en limfuge viste det sig. I 1970 måtte den så tages ned og sendes til konservator Ros-sing-Holm i Hasseris.

Fjernvarme

I 1973 vedtog menighedsrådet at lade installere nyt varmeanlæg. Nu var fjernvarmen rigtig kommet i gang, og det valgte man. Det gav ikke røg og støv og havde ingen brandfare. Fjernvarmen var endnu ikke kommet til Kirkevej. Den blev hentet på Indius Jensens Vej, igennem præstegårdshaven, under parkeringspladsen og ind i gravkælderen. Endnu ser man i fugtigt vejr en tør stribe over parkeringspladsen, der hvor varmerøret ligger. Fra et varmekammer blev varmen blæst op i kirken gennem den gamle skakt, men nu gennem et filter og et be-fugtningsanlæg, så udtørringsskader fremover kunne undgås. Returvarmen gik gennem riste i gulvet. Blæsesystemet kunne styres oppe fra kirken. Den største ulempe ved det nye varmeværk var, at varmen ikke nåede ned i tårnrummet, hvor der måtte opsættes el-radiatorer. Det var jo heller ikke det helt rigtige, at varmen blæstes opad, det var jo ikke i hvælvingerne, der var brug for varme, men i bænkerne.

Alene var der 1-2 grader varmere på prædikestolen end i bænkerne og helt kunne det jo heller ikke undgås, at der blæstes støv op i hvælvingerne.

Radiator under alle bænkerne

Radiatorer i bænke

Derfor fik kirken i 2008 igen nyt varmeanlæg. Stadig fjernvarme, men nu med radiatorer under bænke, i tårnrummet, i koret og i præsteværelset.

Sakristiet

Da kirkerne i 13-hundrede tallet blev rigere, så opstod ønsket om et rum, et sakristi eller som vi til daglig siger et præsteværelse til opbevaring af kirkens klenodier, alterkalke, lysestager og messeklæder. De kirker der, som Aaby, havde en apsis (korrunding) fik nemt løst det problem ved at skille apsis fra koret med en mur (sådan f.eks. også i Jetsmark og Hune kirker.) Unægtelig et tab. Kirkerummet ville have haft mere perspektiv, hvis det havde bevaret apsis med dens smukke hvælvingskappe som rummets afslutning. Fra apsis lavede man så en dør i murens nordside. Sådan var det så i ca. 500 år, men da der kom varme i kirken, ville præsten naturligvis gerne have varme derind. Man fjernede døren og huggede en tilsvarende åbning i murens sydside. De to åbninger forsynede man med portierer i rødt fløj, som man dengang fandt smukt. De kunne trækkes til side under opvarmningen og trækkes for under gudstjenesten.

Senere fandt man det grimt med portierene og fjernede dem, vist nok i pastor Buus tid, så da jeg kom til kirken, var der kun de to åbninger. Da vi 1973 fik det nye varmeanlæg, blev der opsat en el-radiator i præsteværelset, og så kunne der igen opsættes en dør i nordsiden på de gamle beslag, og åbningen i syd kunne mures til og derved give plads til, at der blev indlagt vand i præsteværelset.

Med varmeanlægget af 2008 kom fjernvarmen også ind i sakristiet, der nu er opvarmet hele tiden, så intet af det, der opbevares kan tage skade af fugt.

Til højre for altertavlen ses den tilmurede sydåbning

De, der fik kakkelovnen opstillet i 1885, kunne næppe i deres vildeste fantasi forestille sig det nye varmeanlæg. Ligesom vi heller ikke kan forestille os, at man i kommende tider, kan finde på noget endnu bedre, men når vi blot hæger om de historiske værdier, er vi dybest set helt i overensstemmelse med dem, der byggede kirken, når vi efter enhver tids krav, sørger for at kirken kan være et godt sted for Aaby menighed at samles. Det var jo derfor, de byggede den.

Bagsidebilledet bagerst fra venstre: Kren Hoven Jensen, Martin Jensen. Ny Aastrup, Kenne Johansen, Gunnar Mølgaard, ?, Ingrid Larsen, Helga Sørensen, Anne Mie Eskildsen, Kamma Thomsen, Anna Pedersen, Chresten Bjerg, Andreas Hoven. Mellemste række Villy Bror Jensen, Mogens Larsen, Lars Pedersen, Lars Eskildsen, Egon Bror Jensen, Dora Rendbæk, Ellen Sørensen, Oda Larsen, Petra Jensen, Margrethe Bjerg

3.. række: Annalise Bjerg, Rigmor Bror Jensen, Knud Jensen, Ny Aastrup, Helmer Pedersen, Ellen Rendbæk, Elin Jensen, Grethe Bror Jensen, Karen Larsen, Lilly Pedersen, Reinholt Larsen, Gunnar Bjerg.

Forreste række Harald Rendbæk, Svend Bjerg, Johannes Olesen, Egon Pedersen Jensen

Orden i huset.

Fra: FOLKETS BOG

En håndbog for hjemmet 1885.

Tiden er for den travle husmoder et uskattligt gode; ved at have alt i orden spares megen tid. Derfor bør hun vænne sig til, at hver ting er på sin plads, og at alt går til, som det skal. Fordelene ved at have hver ting på sin rette plads, ere indlysende. At være nødt til at vente blot 5 minutter efter en ting er meget ubehageligt, når man har travlt. Tiden går, og det sætter husmoderen i dårligt lune. Selv den mindste genstand bør derfor have sin bestemte plads, hvor den bestandig er til at finde, når den ikke er i brug. Hvad der hører hjemme i køkkenet, bør ikke stå i dagligstuen og omvendt. Hvor der hersker uorden, kan der ingen hyggelighed være.

Fordelene ved at gøre sit arbejde i rette tid ere lige så indlysende. Den der ikke følger denne regel bliver, som man siger, aldrig færdig, dvs., går man og har travlt længe efter at andre mennesker, der udfører deres arbejde i den tid der var bestemt dertil, ere færdige. Skødesløshed og jaskeri ere de sædvanlige følger af at undlade at følge regelen. Man får heller ikke så meget bestilt.

Erfaringen viser, at den, der arbejder punktlig og i den tid, der er fastsat dertil, udretter mere og bedre arbejde, end dem med hvem det modsatte er tilfældet.

Den husmoder der udfører sit arbejde, når det falder hende ind vil uundgåelig forsømme en hel del deraf. Hun vil ikke finde tid til en hel mængde af de små beskæftigelser en husmoder altid har så mange af, hendes hus vil blive dårligt passet, hendes mand sætte et surt ansigt op og få afsmag på hjemmet, og børnene ville opvokse med det uheldige eksempel for øje - alt dette - de uheldige følger af at husmoderen ikke passer på, at der er Orden i Huset.

Nuværende bestyrelse

Formand:

Marie Albrektsen, Torngaardsvej 37
Tlf. 98 24 12 05

Næstformand:

Chresten Mortensen, Kløvervej 33
Tlf. 98 24 22 32

Kasserer:

Helge Mortensen, Syrenvej 15
Tlf. 98 24 10 73

Sekretær:

Poul Tranum, Kingosvej 5
Tlf. 98 24 26 56

Villads Villadsen, Fasanvej 17
Tlf. 98 24 19 23

Nina Prebensen, Mortensgade 29
Tlf. 98 24 18 11

Jens Grøn, Aagade 2E
Tlf. 98 24 12 87

Billedtekst på side 17